

Reisverslag van Constantijn Huygens jr. Juni 1649

4 Vryd.

Nam de post smergens met d'Ully en noch een *Hoochduytsch* en quamen deur Pontoise en Senlis (daer wij wat aeten) en Louvre en Parisis savonts te Paris dat een stadt is die een nieuw aenkomelingh seer versett en geweldigh toont van verne. d'Ully en ick ginghen logeren in een huys à la rue de la Huchette à l'Ange en aeten savonts met ons beiden in een *cabaret* daer recht over.

Duitser

herberg

5 Saterd.

Dee smergens een kleet maken van swert laken en ging Tassin soecken **au petit Bourbon**, die ick ten lesten vont. Mr de Beringen was thuys en ick gingh hem *salueren*, hij stont in sijn nachtabbaert. Daernaegingh noch wat wandelen met Tassin. Naemiddach quam Tassin bij mij en wij ginghen wandelen. Aux Augustins, aux Cordeliers, **A la Sorbonne** dat een geweldich gebouw is van de Cardinael de Richelieu met een viercante plaets int midden. Recht over den inganck staet de capel die boven met een *couple* is met groote vergulde ribben met een portael met groote *colommen Ordinis Corinthiaci* dat men met groote trappen opgaet. Midden in de plaets gaet men oock op met 4 of 5 trappen. Aen de andere sijden sijn de *auditoria*. Daer ginghen wij nae Jesuiten, daer men *disputeerde in* filosofie. Het auditorium was niet groot maer overal behanghen met tapijten, selfs oock de vloer, en de stoel van den *Defendens*, nevens dewelcke der een satt die *theses distribueerde* aen deghene die inquamen. De *preses* die aen de rechtersijde satt als men inquam, quam af en deed ons sitten op groote *chaires en bras* recht over een defendent. Daer was een M. Renaerd, *commissaire de la guerre* die ons met sijn koets thuysbracht.

groeten

koepel
Corinthische zuilen

gehoorzalen, aula's
discussieerde over

de student die sijn proefschrift
verdedigde
voorzitter
armstoelen

oorlogscommissaris

6 Sond.

Dede mij smergens *laten* en dede een nieuw kleet aen van swert laken. Gingh nae Tassin en met hem in mijn kamer in de *ordinares*, daer ick mij bestede, item in de plaets van de **Louvre**. Naemiddach sliep een uur twee of drij niet wel wesende en slap van 't laeten. Gingh om Mr Heuft te vinden, maer hij was niet thuys. d'Ully sey dat **b. dlē m r s ā l m n e** een **r e q e n n p s t c i h d u a y v m a r f w q a f s** en aen de prins van Talmont een **k p n l q a i e f t f s s i d n h s g y n n t k c o d e h t l s** geeycht had, daer hij bij geweest had, sijn woorden waeren: *c'est le plus vilain homme de la terre*.

aderlaten

gewone locatie

het is het misdadigste mens op aarde.

7 Maend.

Was smergens niet uyt Tassin en St Cire waeren smergens bij ons. Nae de middagh gingh met d'Ully op het palais. De winkeliers te Parijs, als men iets van hen gekocht heeft, geven terstont een briefje daer het best van haer winkel en wat zij verkoopen op staet.

8 Dinsd.

Smergens was d'heer Heuft bij mij met een van zijn neven en Tassin en noode mij tegen sanderen daegs. Nae de middagh huurde een koets en ging rijden met Tassin. Wij gingen eerst in den thuijn van Mr. Renard die dicht bij de **Porte de la conference** is in een *bolwerck* dat nochtans seer groot is. Desen thuijn is rontsom omcingelt met een terrace, waer van men over de Seine en het gansche platte lant siet en oock le **Cours de la Reine**. Daer zijn menigte van Jasminen en *grenadiers* in, die soo hij segt, menigte van appelen draghen. Uyt dien thuijn gaet men in de **Thuilleries**, dat een plaets is achter de Louvre met groote boomen beplant en heeft menigte fraeye allees. In de kant die nae de Louvre streckt is een groote fontein staende midden in een vijver die sij maeckt met hooghe boomen omcingelt, de vijver is omtrent soo groot als de plaets voor ons hujs int vierkant soude wesen. De fontein springt boven uijt omtrent 4 of 5 voet en voorts loopt se ter sijden uijt. Van daer ginghen wij nae **l'Hostel de Luxembourg** en ginghen terstont nae den hoff daer ick seer nieuwsgierigh nae was. De fontein die seer *vermaert* is, staet oock midden in een vijver waervan de kanten van witte marmer gemaect sijn. De figure is een man met een visschensteert van bronze gemaect die een Dolphijn in sijn arm heeft die met het hoofd om hoogh staet en *spout* water, de strael is een duym dick beneden aen de pijp en gaet omtrent een pieck hoogh. Dese fontein staet midden in een parterre, de rest van den thuijn bestaet uijt groote *allees*. Van daer ginghen wij nae t'Hostel de Condé dat daer dicht bij is, dien thuijn seer verwaerloost en daer in is niet sonderlings te sien dan eenighe statuen waeronder een Orpheus is midden in de thuijn staende en een Laocoon int klein. Ging savonts by d'Ully.

deel van de verdedingswerken

granaatappelbomen

beroemd

sput

lanen

9 Woonsd.

Was smergens niet heel wel en gingh nochtans met Tassin in een winckel van een luytmaker en van daer in een printwinckel van de weduwe van Chartres. Des middags att tot d'heer Heuft met Tassin en gingh met hem nae het **kerckhoff St. Innocent** dat rontsom met galerien is, daer onder printen verkocht werden en boven zijn zij altemael eerst met dootschouwen en daer boven met dootsbeenderen opgestapelt. Daer staet een ronden toorn die Tassin seij dat eertijts eer de stat daer gebout was op een *carrefour* gestaen had en daer sich die op *retireerden*, die de wegen van de roovers vrij hielden. Daer staet noch een *madonna* daer veel luyden voor op de kniën laghen. Wij ginghen oock deur de Triperie dat een straet of twee langh is daer men niet en verkoopt dan oude kleeeren. Tassin was wat droncken en was seer *importun* met sijn praeten. Rame was nae mij vraghen en sont daernaes sijn knecht noch.

*kruispunt
terugtrekken
Mariabeeld*

vervelend, ongepast

10 Donderd.

Was smergens wandelen met Tassin door de straeten die alomme behanghen waeren met tapyten doordien het *Feste Dieu* was en overall in de parochiën processien

Sacramentsdag

gedaen wierden. Naemiddach dede ick nae Rame vraghen. Mijn knecht quam hem teghen op straet en hij seij dat hij mij wachten soude. Canard gingh met nae mijnent, en als ick met hem voor de deur quam wasser niemant thujs en nae 6 of 8 mael kloppens gingh ick weer deur.

11 Vryd.

Was thuys de gansche voormiddagh en naemiddach en schreef aen S.H., Papa, Crommon, Dedel en Kinschot; d'heer Beringen was mij besoecken tot mijnent en daernaer quam Tassin noch.

Zijne Hoogheid